

LA PETJADA ECOLÒGICA I SOCIAL DEL NADAL

Un altre Na

Mesures
per passar
unes festes
més
sostenibles

ALBERT PUNSOLA

Ningú no ha mesurat l'impacte ambiental del Nadal, però és evident que, en els últims anys, la cultura de l'excés ha envaït aquest temps tan especial. Cadascú de nosaltres pot contribuir a unes festes més sostenibles. La fórmula per aconseguir-ho es basa a combinar tradició, innovació i sentit comú.

Arbre o pessebre?

Moltes llars opten per tots dos. Tanmateix, decidir-se per l'un o l'altre és un primer pas per moderar el consum de recursos. L'arbre és, en principi, el més qüestionable, tant culturalment com ambientalment. Guardar un arbre a l'hivern és una tradició pagana del nord d'Europa. L'avet de fulla perenne era, en aquelles terres, un símbol ancestral de la vida eterna, per això el cristianisme va absorbir aquest costum, que s'ha estès arreu del món. Pel clima del nostre país, i després de les condicions que pateixen a les cases, els avets difícilment sobreviuen a les festes.

Si tot i així es vol tenir un arbre és millor que sigui de viver. Cal assegurar-se que, un cop hagi complert la seva finalitat, es transformarà en compost. L'avet no ha d'anar mai al contenidor de la resta.

Un exemplar artificial és una alternativa vàlida, sempre que es faci durar molt de temps. I si es vol canviar cada any, millor que no estigui fet amb derivats del petroli. Rebutjar el plàstic obre possibilitats il·limitades. Una empresa barcelonina ha ideat un arbre plegable fet a base de moqueta

Reciclable

L'avet ha de ser de viver, i després cal assegurar-se que se'n fa compost

Fora plàstic

Les figuretes del pessebre, millor de fang, i la sorra és preferible a la molsa

triturada. Un cop desmuntat, fa 2 centímetres de gruix i es guarda fàcilment. D'arbres artificials n'hi pot haver tants com idees surtin de la imaginació.

Figures per sempre

Optar només pel pessebre no evita els impactes ambientals. Com passa amb els arbres, cal descartar el plàstic perquè, tret d'algunes excepcions, no és biodegradable. Les figuretes tradicionals de fang i roba, i els complements paisatgístics amb fusta, suro, i cartró, són la clau d'un pessebre ambientalment correcte. La inversió inicial potser serà més elevada, però d'aquesta manera el naixement arribarà a les futures generacions més que amortitzat, i amb valor afegit.

Pel que fa a les decoracions, la molsa, el boix grèvol, el vesc i el galzeran són protagonistes. Cal tenir en compte que la llei en regula la recollida perquè fan funcions molt importants en els ecosistemes. La molsa, per exemple, ajuda a preservar la humitat al sòl del bosc i ofe-

També es poden fer àpats més racionals per Nadal i evitar llençar aliments.

XAVIER BERTRAL

Carmen Ferrer

PSICÒLOGA

“Comprar estressa, però ahora compensa frustracions”

A.P.

Tot i que la crisi està frenant el consumisme extrem, les festes nadalenques solen portar als excessos.

Es pot apel·lar a la moderació en unes festes en què mana la il·lusió? Naturalment que qualsevol festa implica fer coses diferents que ge-

nerin il·lusió. Abans per Nadal es menjaven coses exclusives d'aquests dies o es tenia l'expectativa de rebre regals que no hi havia la possibilitat de tenir la resta de l'any. El problema és que avui dia tenim de tot i sempre a l'abast, de manera que la il·lusió no es pot mantenir si no és acumulant més i més coses, situació que pot portar a l'excés.

En aquest “Nadal d'abans” hi havia menys materialisme?

Sense voler idealitzar el passat, és cert que temps enrere hi havia un ambient més de celebració afectiva i familiar que d'un consumisme tan exuberant. No se sentia el desig imperiós de tenir tantes coses perquè aquest desig el genera, en bona part, la publicitat constant, que acaba creant necessitats que no són reals.

Compost per als jardins públics

Els avets instal·lats aquest Nadal a tots els districtes de Barcelona serviran després per fabricar compost per als jardins municipals de la ciutat

a
ara

Nadal és possible

reix recer a petits animals. La recollida furtiva és un fet a Catalunya, i cada any els agents rurals comissen caps plenes de molsa a persones que prescindeixen de l'autorització especial de què cal disposar per dur a terme aquesta activitat. Evidentment és legítim comprar aquestes plantes, però cal tenir present que, si es volen preservar, se'n poden utilitzar d'altres com l'eucaliptus. I si es posa sorra al terra del pessebre, en lloc de molsa, s'està sent més fidel a l'autèntic paisatge de Betlem.

Regals decisius

Els regals constitueixen el terreny en què es juga la partida decisiva per un Nadal més o menys sostenible. Un aspecte molt important és obtenir informació sobre el producte que es regala. Per exemple, cal conèixer les condicions de treball del país on s'ha fabricat o els materials que s'han emprat. Els productes ecològics ja no són cap raresa. Han entrat en el *mainstream* i comprenen des de la roba o els cosmètics fins als mobles o la tecnologia.

Hi ha diverses maneres d'identificar-los: per les etiquetes, pels certificats o per la recerca que alguna organització ecologista o de consumidors hagi portat a terme. Així, per exemple, Greenpeace ha penjat a la xarxa un rànquing verd de productes electrònics –un dels béns més sol·licitats en aquestes festes–, en què compara el grau de compromís ecològic de les primeres marques. El comerç just, d'altra banda, permet tenir en compte criteris ètics i ambientals a l'hora de comprar, i al mateix temps beneficia els països més desfavorits. Per Nadal es venen el 75% de les joguines de tot l'any i, per tant, és el moment d'ofrir joguines fabricades amb materials reciclables i no contaminants, i, si pot ser, sense bateries. Són bones

Planificar
Es llença molt menjar perquè s'ha comprat de manera improvisada

Llista verda
Greenpeace ha penjat a la web un rànquing verd de productes electrònics

per al medi i serveixen per educar la sensibilitat dels infants.

Desmaterialitzar el món dels regals és una consigna que s'obre pas. En lloc d'objectes, es poden obsequiar entrades per a espectacles, activitats esportives o experiències a la natura, opcions que no necessiten embalatges. Els embolcalls dels regals tenen un gran impacte ambiental.

Entaulats amb seny

Segons l'estudi *Food waste in the EU*, cada any a la Unió Europea es llencen 89 milions de tones de menjar. El pitjor de tot, o el més esperançador segons es miri, és que un 60% d'aquest total es podria evitar. Per Nadal s'incrementa el malbaratament alimentari perquè sovint les compres són el resultat de la improvisació. La planificació és, doncs, la primera eina per a uns àpats més racionals. La segona és prioritzar la qualitat per damunt de la quantitat. Sempre hi haurà menjar que sobra, però per això existeixen els canelons de Sant Esteve.

El manteniment de les tradicions també es compatible amb la tria dels aliments en funció de la petjada ecològica, és a dir, de l'energia que s'ha gastat perquè arribin a taula. És una manera d'apostar per la producció local i els productes de temporada i ajudar a reduir les emissions. Seguint la mateixa línia, el producte fresc s'ha de prioritzar per damunt del congelat. Un cop entaulats, la vaixella de tota la vida i els tovallons de roba són l'opció més avançada. La funcionalitat de copes, plats i tovallons d'un sol ús pertany al passat. La prevenció dels residus és prioritària.

Renúncies i guanys

La capacitat de fer petites renúncies no contradiu la joia d'aquests dies, ben al contrari. Però els hàbits no canvien tan ràpid. Molts ciutadans

no volen deixar d'agafar el seu vehicle privat per anar al centre de la ciutat. I, com que les compres es concentren en unes dates molt concretes, se solen generar grans embussos. Així, augmenten les emissions de CO₂ i de contaminants que malmeten la qualitat de l'aire a escala local. En aquest cas, la renúncia a una suposada comoditat es podria transformar en guanys si s'empra el transport públic, amb menys nervis, més bona accessibilitat i estalvi d'energia.

El moviment del decreixement, molt actiu a França, veu la combinació de Nadal i crisi econòmica com una ocasió d'or perquè la societat faci renúncies positives. Aquest corrent de pensament proposa disminuir el consum i la producció per estalviar el dany als ecosistemes i millorar les relacions entre les persones. En un dels seus documents més recents, *Noël et crise économique*, es mostren convençuts que ara abundància i felicitat ja poden deixar de ser sinònims. —

El consum d'aquests dies és motiu d'estrès o de relaxació?

Moltes persones entren, en aquestes dates, en una dinàmica en què han de trobar-se amb tothom i complir tots els tòpics (comprar desenfundament, anar a molts dinars i sopars). Qualsevol acaba estressat amb aquest ritme. El fet de comprar sabem que pot ser estressant, però també que proporciona la sensació de no haver de prescindir de res i la sensació que, consumint, es poden compensar les frustracions acumulades.

Per què no tenim la intel·ligència per discernir entre un consum raonable i un consum desmesurat?

No és una qüestió d'intel·ligència. Tenir coses bones i maques agrada a tothom, el problema ve quan el procés es converteix en un pou sen-

se fons perquè, en el moment d'aconseguir una cosa, perd automàticament el seu valor i se'n necessita una altra de nova per alimentar l'autoestima. És un funcionament conflictiu basat en una manca de valors personals i orientat cap a les possessions materials.

Aquests dies sentim l'argument que més llums al carrer i atraccions com una pista de gel ens animaran a consumir. Quina relació hi ha entre una cosa i l'altra?

És molt probable que, com més animació hi hagi, més predisposada estigui la gent a consumir. Els llums i els mitjans de divertiment són al·licients per disposar d'un ànim molt més optimista, que ens estimula a voler tenir allò que ens crida l'atenció i a comprar-ho. —

Més llums

Barcelona ha il·luminat 60 km de carrers amb llums led, que permeten un estalvi del 40%. S'ha passat de 168 hores d'il·luminació nadalenca el 2010 a les 203 d'enguany